

Ansvarsprövning mm

Skyrevs årsstämma

2016 09 20

Lotta Ricklander

Karin Tengdelius

Vi tar upp

- Ansvarsprövningen i teori och praktik
- Aktuella frågor
  - Grundläggande granskning
  - Fullmäktige och revisorerna
  - Faktabas revision – enkät, ekonomi, revisorer
  - Upphandling av revision
  - Lekmannarevisionen i framtiden
  - Samverkan och förvaltningsstöd

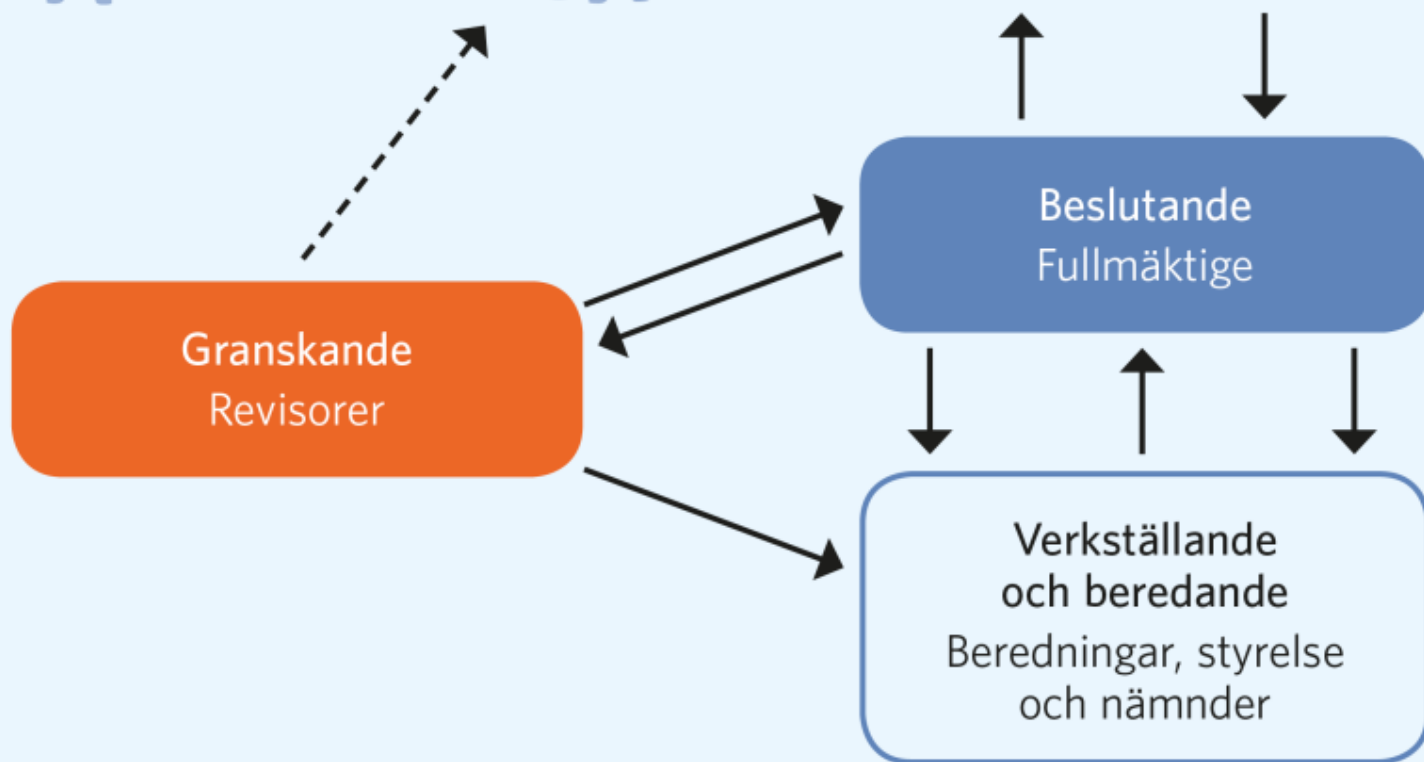
Ansvarsprövning

- en grundbult i demokratin

*”En grundbult i den lokala demokratin är möjligheten till insyn och kontroll och att **kunna utkräva ansvar**. Det måste vara möjligt för medborgaren att få veta vad som beslutas och vad som uträttas, vilka resultat och effekter det blir och **vem eller vilka som är ansvariga**.*

***Granskning och ansvarsprövning** är därför väsentliga delar i den demokratiska kontrollen, de bidrar till att skapa legitimitet och förtroende hos medborgarna, men också till styrning och säkerhet i verksamheten.”*

Är det så i praktiken?

Vad innebär ansvaret i styrelse och nämnder?

- Ansvaret ***följer*** med det uppdrag som styrelser, nämnder och beredningar får av fullmäktige, enligt kommunallagen.
- Ansvaret ***är***
  - att bedriva verksamheten enligt fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten,
  - att se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett ”i övrigt tillfredsställande sätt”,
  - att återrapportera till fullmäktige och upprätta räkenskaper.
- Uppdraget preciseras av fullmäktige i ***beslut och reglemente***.

Vad innebär ansvaret i styrelse och nämnder?

- Det är de **förtroendevalda** som har ansvar.
- Ansvaret är **kollektivt**, men kan i undantagsfall prövas **individuellt**.
- Det finns en grundläggande skyldighet att förbereda sig och att delta i möten och beslutsfattande, att vara **aktiv**.
- Ansvaret **granskas** av revisorerna och **prövas** av fullmäktige.

Revisionsprocessen

Pröva

- Sammanfatta och samråda
- Analysera och bedöma
- Revisionsberättelse

Den sakkunniges roll och förhållningssätt i prövningen?

Planera

- Samla kunskap och erfarenhet
- Riskanalys
- Aktiva val
- Revisionsplan

Granska

- Årlig granskning
  - grundläggande
  - fördjupad
  - DR och ÅR
- Planering
- Genomförande
- Rapportering
- Uppföljning

Krav på revisorerna enligt kommunallagen

9 kap 16 §

Revisorerna skall varje år till fullmäktige avge en **berättelse** med redogörelse för **resultatet** av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret. ----

9 kap 17 §

Om **anmärkning** framställs, skall **anledningen** till denna anges i revisionsberättelsen.

Anmärkningar får riktas mot

1. nämnder och fullmäktigeberedningar, samt
2. de enskilda förtroendevalda i sådana organ.

Berättelsen skall innehålla också ett särskilt **uttalande** huruvida **ansvarsfrihet** tillstyrks eller ej.

Revisionsberättelsen

- Information om uppdraget och utgångspunkter för granskningen
- Redogörelse för resultatet av granskningen
- Bedömning av resultatet i årsredovisningen
- Uttalande om revisorerna tillstyrker eller avstyrker att årsredovisningen godkänns
- Framställning av eventuella anmärkningar och grunder för dessa
- Särskilt uttalande om ansvarsfrihet tillstyrks eller avstyrks
- Information om eventuella hinder i revisionen (t ex jäv eller val)
- Bilagor

Lämnas direkt till fullmäktige.

Vid kritisk ansvarsprövning

- Viktigt att kommunicera kritik till berörd styrelse eller nämnd
- Två formella instrument för kritik
  - *rikta anmärkning*
  - *avstyrka ansvarsfrihet*
- Revisorerna ska ange sina grunder för att rikta anmärkning eller avstyrka ansvarsfrihet
- Viktigt att även kommunicera med fullmäktiges presidium
- Kan/bör revisorerna uttrycka annan kritik i revisionsberättelsen?

De åtta grunderna

- Bristande måluppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige eller föreskrifter
- Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll
- Förtroendeskada eller annan immateriell skada
- Ekonomisk skada
- Obehörigt beslutsfattande
- Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning
- Otillräcklig beredning av ärenden
- Ej rättvisande räkenskaper

**Grunderna förändras över tid,
utifrån praxis!**

Hur används grunderna?

Grund i god revisionssed	Antal ggr 2004-2014
Bristande måluppfyllelse ...	113
Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll	285
Förtroendeskada	13
Ekonomisk skada	12
Obehörigt beslutsfattande	32
Icke laglig verksamhet	16
Otillräcklig beredning av ärenden	21
Ej rättvisande redovisning	10

Hur bedömer revisorerna?

- Revisorerna tillstyrker ansvarsfrihet > 95 %
- Revisorerna riktar anmärkning 2-3 %
- Revisorerna avstyrker ansvarsfrihet < 1 %

Baseras på en uppskattning av antalet möjliga ansvarsprövningar i landet.

290 kommuner + 20 landsting x 5 revisionsobjekt = 1550 möjliga fall

Fullmäktiges ansvarsprövning

- **Ett led i ”styrningen”**

Fullmäktige godkänner, kritiserar, förändrar....

Förutsätter att fullmäktige är tydliga med uppdrag, mål, resultatkrav etc.

- **En formell funktion**

Skyddar kommunens intressen och tillgångar.

Förtroendevalda kan entledigas, skadeståndstalan kan väckas.

- **Ger signaler till medborgarna**

Visar utåt hur fullmäktige uppfattar att förtroendevalda tar sitt ansvar.

Fullmäktiges ansvarsprövning

■ Fullmäktige ska

- bevilja eller vägra ansvarsfrihet
- ta egen ställning till anmärkning från revisorerna

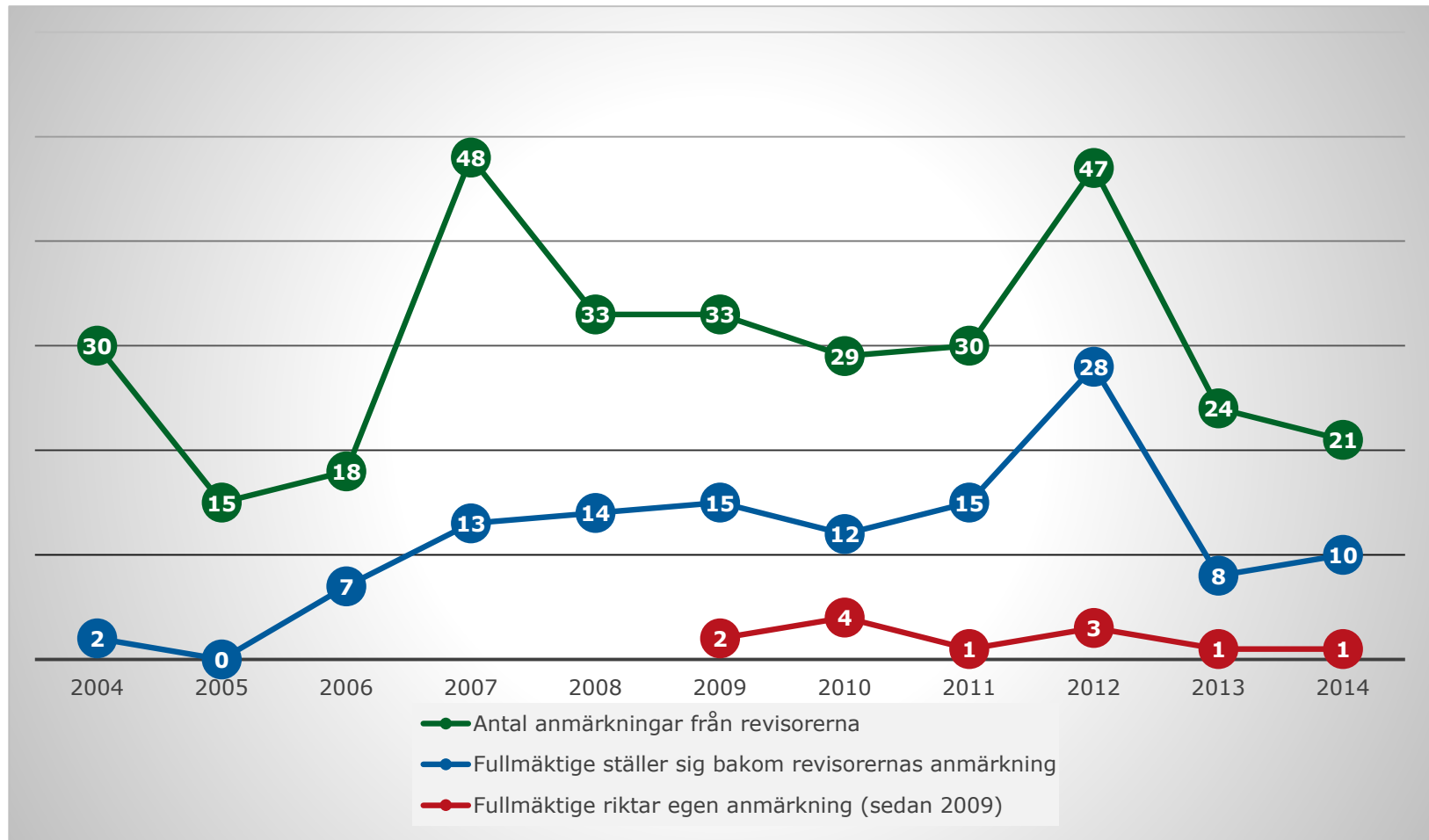
■ Fullmäktige kan

- rikta egen anmärkning
- återkalla uppdrag (om ansvarsfrihet vägrats)
- väcka skadeståndstalan (-"-)

■ Fullmäktige ska

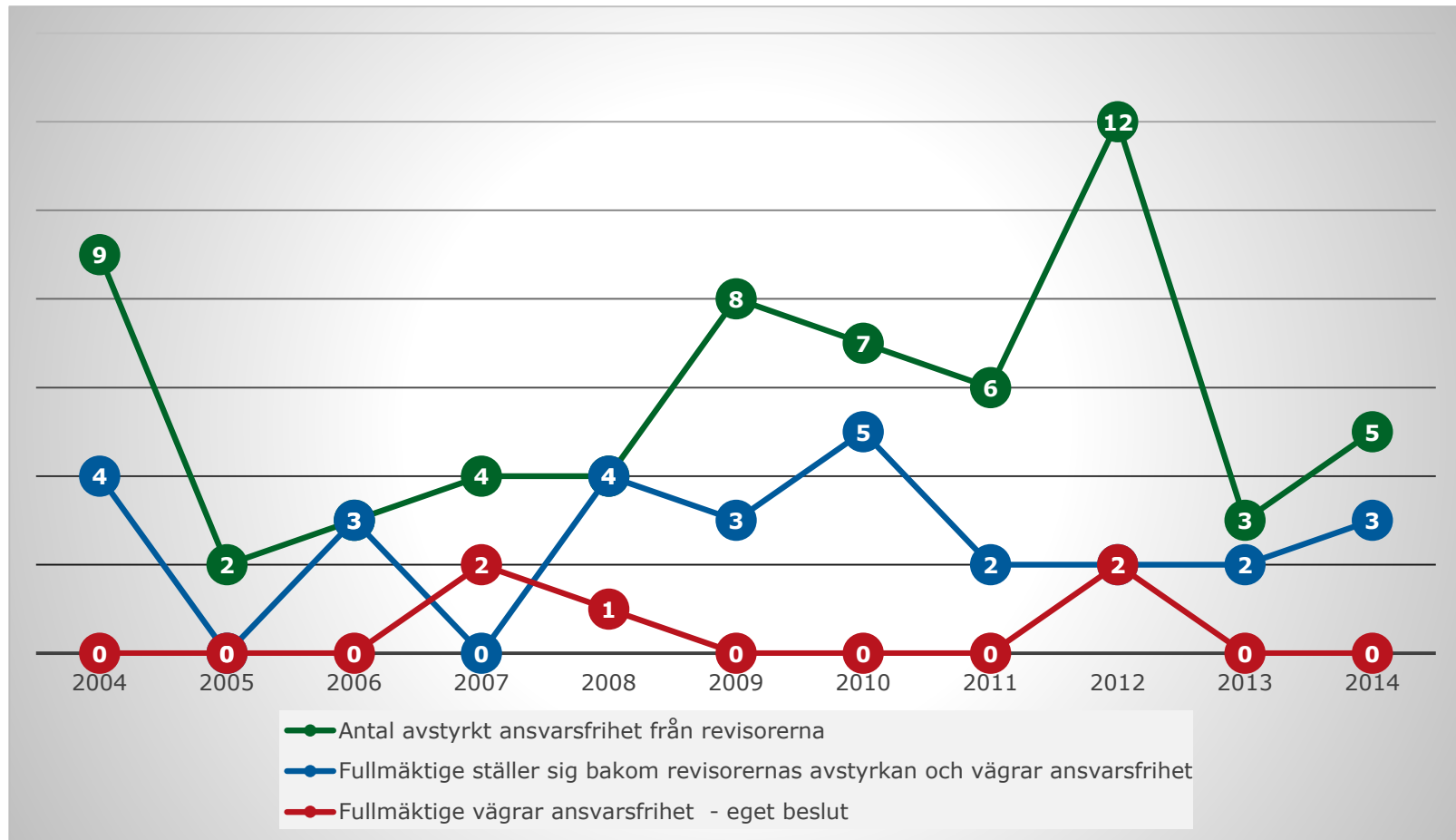
motivera sina beslut om det inte är ”uppenbart obehövligt”

Anmärkningar 2004 - 2014

Ansvarsfrihet 2004 - 2014

Ta sitt ansvar?

Johnne Hildebrandt@aftonbladet.se • Fler kolumner

Ta ditt ansvar och avgå, Westerberg

Det är ett mysterium att Röda korsets styrelseordförande Bengt Westerberg har mage att sitta kvar på sin post med tanke hur alla avslöjanden släpat organisationens varumärke i smutsen.

Det handlar inte bara om försäkringshistorien utan om att Röda korset driver ett hotell och en pub som bokförs på samma sätt som katastrofhjälp. 192,5 miljoner, det vill säga alla insamlade medel, går till löner.

Rektorn för Röda korsets högskola, Ann Gardulf, tjänar 857300 kronor i månaden för att leda en skola där majoriteten av lärarna säger sig ha blivit utsatta för trakasserier och diskriminering av skolans ledning. Röda korsets generalsekreterare Christer Zettergren tjänar en dryg miljon om året, plus 3007000 per år i tjänstepension och tjänstebil. Westerberg själv får 8227000 kronor i arvode om året, vilket hade räckt till att föda fem barn på Hatt i 27 år.

"Ta ditt ansvar Wanja"

Wanja Lundby-Wedins agerande och framtid diskuteras i en stor bloggsoffaren. Kraven på hennes avgång återfinns bland alla partibloggare – men vissa går också till hennes försvar.

sson
och rättframt från vänster

Det tank er för vinn ni y... st. Vem är huvudförfunden?
Urban Bäckström? LO eller Svenskt Näringsliv? Eller är det den borgerliga regeringen som är huvudförfunden?

Dags för regeringen att ta ansvar - eller avgå

När folk tvingas bo i gymnastiksalarna är det kris. Samtidigt har vi en bostadsminister från ett parti som röstar emot nya byggen och röstade emot såväl Attefallshus som lättare uthyrning av bostadsrätter. De egna förslagen är få och illa fungerande. Det är dags att omedelbart kalla till blocköverskridande krissamtal för att lösa bostadskaoset.

Publicerad: 9 oktober 2015 kl 06:15

Det finns ett samhällsproblem som överskuggar alla just nu och det är bristen på bostäder. Det har varit dåligt förut men med numera 2000 asylsökande per dag har det gått från illa till katastrof.

Folk har ingenstans att bo. Varken på förläggningar eller sedan. Städer börjar ta gymnastiksalarna till boende, bland annat Stockholms stad har flaggat för det. Staden har infört rätten att inom så kort tid som tre timmar i förväg avboka för att inhysa flyktingar i stadens salar.

Vi bor i ett land där medborgarna sedan många decennier avkrävs världens högsta skatter mot att det offentliga tar ansvar över våra

Dela artikeln

Kommentera (7)

Tipsa

Skriv ut

Dela 531

Twittera

in Share

Dela

Att nekas ansvarsfrihet

– konsekvenser i praktiken 2007 - 2013

- I 9 fall är det en styrelse/nämnd som nekats ansvarsfrihet.
- I 5 fall är det nämndens/styrelsens ordförande enskilt.
- I ett fall är det 3 ledamöter i kommunstyrelsen som nekats ansvarsfrihet.
- Studien gäller ordförande, samt de enskilda (17 personer).

Vad hände direkt efter?

- ❖ Två avgick helt från sina politiska uppdrag.
- ❖ Fem hade kvar uppdrag i fullmäktige och i kommunala bolag och förbund, men inte i någon nämnd.
- ❖ Fyra lämnade ordförandeposten men satt kvar i samma eller annan nämnd/styrelse som ledamot.
- ❖ Fem behöll samma ordförandeuppdrag, varav fyra var kommunstyrelsens ordförande

Ansvarsprövningsbanken

- En databas om ansvarsprövning i kommuner, landsting och regioner.
- Finns på www.skl.se/revision under Ansvarsprövning
- Visar senaste 5 åren
- Innehåller revisionsberättelser, PM, fullmäktiges protokoll.

Grundläggande granskning

Årlig granskning

- **Grundläggande granskning (basgranskning)**
  - varje år av styrelse och nämnder
  - löpande insamling av fakta och iakttagelser, olika metoder
  - ger underlag att bedöma styrning, uppföljning och kontroll, måluppfyllelse, säkerhet mm.
- **Fördjupad granskning**
  - kompletterar den grundläggande granskningen, i den omfattning som behövs för att få ett tillräckligt underlag
  - motiveras av riskanalysen
  - kan ske inom hela revisionsuppdraget
- **Granskning av delårsrapport och årsredovisning**
  - varje år
  - omfattning och inriktning beror på bedömning i den grundläggande och fördjupade granskningen

KS

BUN

TN

KF

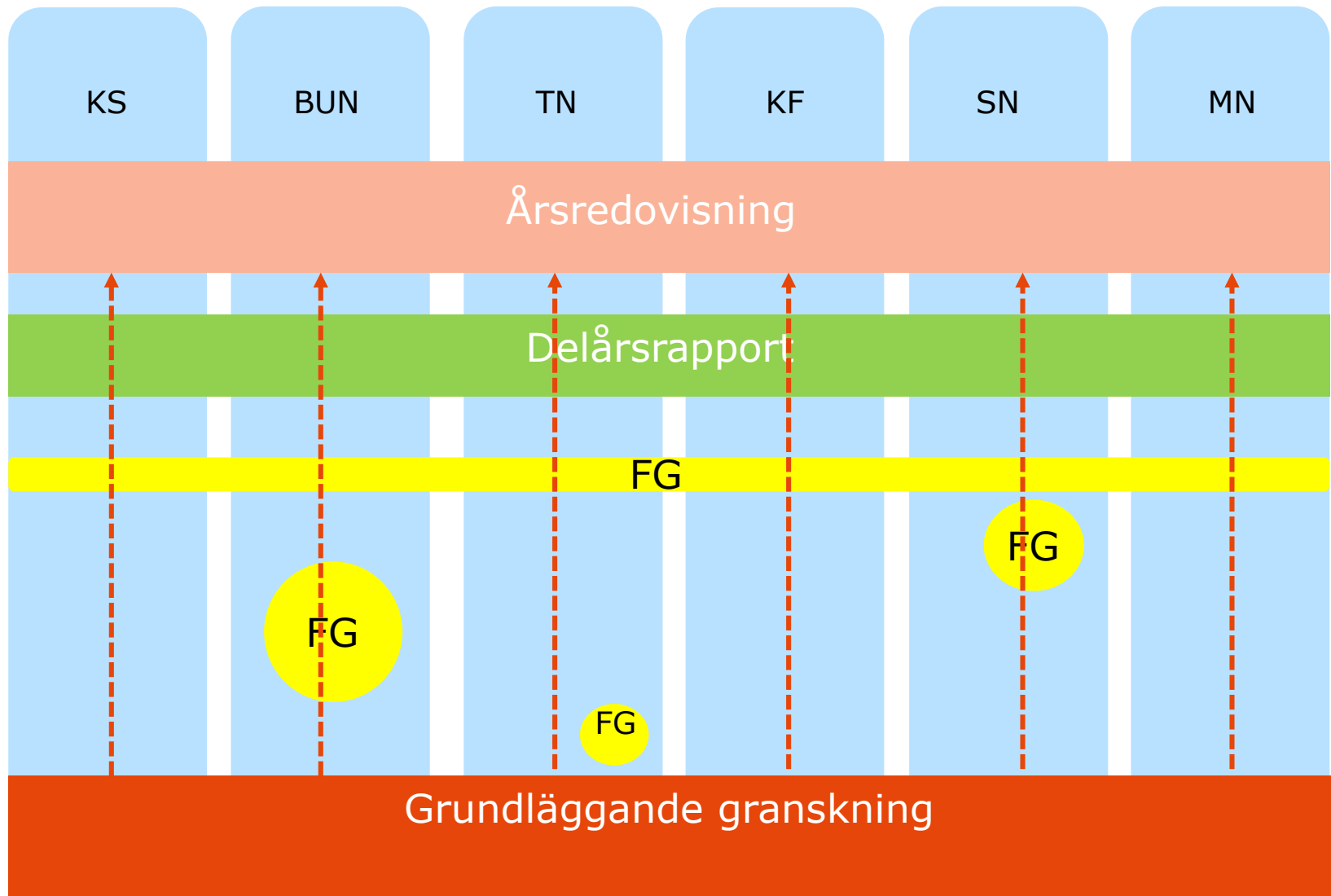
SN

MN

Årsredovisning

Delårsrapport

Samband och samspel mellan fullmäktige och revisor

Fullmäktige och revisorerna behöver varandra

- **Fullmäktige** som uppdragsgivare behöver information från revisorerna för att följa upp, utvärdera, omprioritera och pröva ansvar.
- **Revisorerna** behöver fullmäktiges erfarenheter och insikter om utveckling, aktuella beslut och skeenden som underlag för sin riskanalys.
- Ett bra samspel stärker **effekten** av revisionen och förebygger ansvarsprövningen.

Det hänger ihop....

Revisionens förutsättningar

- Organisering
- Val
- Föreskrifter
- Resurser

Dialog

- Revisorerna
- Styrelse/nämnder
- Fullmäktige
- Fullmäktiges pres.

Rapportering Effekter

- Information
- Beslut och åtgärder
- Uppföljning
- Ansvarsprövning